

На основу члана 55. став 7. Закона о високом образовању («Службени гласник РС» број 76/05, 100/2007 – аутентично тумачење, 97/2008, 44/2010, 93/2012, 89/2013 и 99/2014) и члана 51. Статута Универзитета у Нишу – пречишћен текст («Гласник Универзитета у Нишу» број 8/2014), Сенат Универзитета у Нишу је на седници одржаној дана 13.11.2009. године, седници одржаној 11.10.2010. године (Одлука о изменама и допунама Кодекса професионалне етике Универзитета у Нишу) и седници одржаној дана 07.07.2014. године (Одлука о изменама и допунама Кодекса професионалне етике Универзитета у Нишу), донео

**КОДЕКС ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ
УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ
- пречишћен текст -**

1. ОПШТЕОДРЕДБЕ

1.1. Кодекс професионалне етике Универзитета у Нишу има за циљ: очување достојанства професије, очување и унапређење моралних вредности академске заједнице, уважавање вредности знања, подизање свести о одговорности универзитетских наставника, сарадника и свих чланова академске заједнице.

1.2. Чланови академске заједнице су наставници, сарадници, истраживачи, студенти и друга лица која учествују у наставно-образовном раду и која се баве научноистраживачким, уметничким и стручним радом на Универзитету у Нишу и високошколским установама у његовом саставу.

2. ОСНОВНА НАЧЕЛА

2.1. Кодекс професионалне етике садржи морална начела и начела професионалне етике сходно којима треба да се понашају сви чланови академске заједнице Универзитета, у свом професионалном и јавном деловању.

2.2. Основна начела јесу:

- аутономија универзитета и високошколских установа у његовом саставу,
- начело једнакости и поштовања права,
- забрана дискриминације по било ком основу,
- забрана активности које могу довести до сукоба интереса,
- слобода научног и уметничког стварања,
- поштовање и заштита личног интегритета и достојанства личности свих чланова академске заједнице,
- деловање у складу са начелима академских слобода,
- неговање професионалности и развијање личне одговорности,
- развијање духа толеранције.

3. ЕТИЧКА ПРАВИЛА НАСТАВНОГ, НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И УМЕТНИЧКОГ РАДА НА УНИВЕРЗИТЕТУ У НИШУ

3.1. Професионална слобода

3.1.1. Чланови академске заједнице су слободни да у свом раду теже откривању и одбрани истине, онако како је разумеју и виде, у атмосфери дијалога и толеранције.

3.1.2. Професионална слобода, научна радозналост и истраживачки дух не могу бити оправдање за повреду основних права и достојанства колега и осталих чланова академске заједнице.

3.1.3. Иманентна дужност чланова академске заједнице је да унапређују сопствена знања, властите компетенције, развијају и подстичу критичку мисао уздижу академске слободе примењују и преносе знања руководећи се начелима интелектуалног поштења.

3.1.4. Тренутни и успутни интереси, било моралне било материјалне природе, не смеју угрозити или компромитовати слободу стварања, истраживачки и стваралачки дух.

3.1.5. Морално неприхватљиво понашање јесте свако непоштовање утврђених правила, како деловањем тако и пропуштањем да се делује, чиме се угрожава или компромитује слобода стварања, академска слобода, професионалност и академски дух. Као посебан облик морално неприхватљивог понашања издваја се плагирање научних, односно уметничких радова и идеја учињено од стране члана академске заједнице.

3.2. Однос према студентима

3.2.1. Наставници и сарадници треба да подстичу своје студенте на слободан и озбиљан прилаз учењу, примењујући највише моралне, професионалне и стручне стандарде у настави;

3.2.2. Исказујући поштовање студентима као личностима, наставници и сарадници треба да буду њихови истински интелектуални саветници;

3.2.3. Наставници и сарадници су дужни да успоставе са студентима однос међусобног уважавања и поверења;

3.2.4. Систем праћења рада и оцењивања знања студената мора бити објективан и поуздан, тако да свака оцена за сваког студента тачно вреднује искључиво резултате релевантне за оцењивање;

3.2.5. Допринос или помоћ студената у настави достојна је поштовања и оправдава мере позитивне дискриминације у оцењивању;

3.2.6. Наставници и сарадници не смеју, било непосредно било посредно

искоришћавати, злоупотребљавати, шиканирати, уцењивати и дискриминисати студенте или се према њима понашати на недоличан или други начин који вређа њихово достојанство;

3.2.7. Морално неприхватљиво понашање представља сваки облик напада на личност студената, а посебно:

- а) захтевање полних услуга у замену за одређено деловање или пропуштање са позиције ауторитета;
- б) сексуално узнемиравање и излагање полно увредљивог и узнемирујућег материјала;
- в) непожељно вербално изношење понуда или шала које упућују на сексуално узнемиравање;
- г) увредљиве алузије усмерене на полну оријентацију, расну, политичку, националну, етничку или верску припадност, телесни изглед, здравствено стање, породични и економски статус;
- д) физичко угрожавање, ругање и исмејавање.

3.3. Колегијални односи

3.3.1. Чланови академске заједнице негују колегијалне односе засноване на међусобном уважавању, поштовању и разумевању, водећи рачуна о заједничким академским интересима;

3.3.2. Чланови академске заједнице дужни су да у размени идеја и критика уважавају другачија мишљења, поштујући легитимност туђих идеја и супростављајући се критичким ставовима опонената примењујући искључиво научне аргументе;

3.3.3. Чланови академске заједнице дужни су да буду објективни и професионални у вредновању колега;

3.3.4. Наставници су дужни да бране стваралачку слободу сарадника;

3.3.5. Чланови академске заједнице дужни су да учествују у ваннаставним активностима, у складу са својим могућностима;

3.3.6. Чланови академске заједнице имају обавезу да учествују у раду органа академске институције;

3.3.7. Чланови академске заједнице дужни су да у вршењу функције која им је поверена поступају у оквиру овлашћења која им дају закон и општа акта академске институције, а уз поштовање начела Кодекса професионалне етике. Не сматра се повредом Кодекса професионалне етике поступање у оквиру

овлашћења чланова органа управљања, органа пословођења и стручних органа и тела академске институције;

3.3.8. Морално неприхватљиво понашање јесте свако деловање супротно утврђеним правилима и стандардима, које има као последицу нарушавање угледа и достојанства чланова академске заједнице, а нарочито:

- а) наметање колегама услова за напредовање који нису у складу са позитивним прописима и добрим академским обичајима (искључиви критеријуми вредновања и напредовања јесу стручност, способност и професионални резултати), ради стицања материјалне или какве друге користи за учиниоца;
- б) узнемиравање (вербално или физички) које доприноси стварању неугодних околности, негативне климе или нетрпељивости која другу особу застрашује, вређа или понижава, дискриминација по било ком основу;
- в) сексуално узнемиравање, посебно између чланова академске заједнице који су у односу надређености/подређености, што подразумева оцењивање резултата туђег рада и одлучивање о напредовању, статусу, погодностима или наградама;
- г) оцењивање професионалне компетенције било ког члана академске заједнице према критеријумима који нису релевантни по позитивним прописима и доброј академској пракси.

3.4. Однос према институцији

- 3.4.1. Чланови академске заједнице чувају интегритет и достојанство академске институције и раде по свом најбољем знању, савесно и одговорно, поштено и посвећено;
- 3.4.2. Независно од поштовања устројства институције, чланови академске заједнице слободни су да критикују и мењају правила институције;
- 3.4.3. У случају ангажмана ван академске институције, карактер и обим обавеза мора бити усклађен са радом и интересима институције;
- 3.4.4. Чланови академске заједнице су дужни да воде рачуна о сукобу интереса и неспојивости других јавних и приватних функција и послова са академским статусом;
- 3.4.5. Протекционизам, лобирање, уцене и притисци, мито и корупција и други облици нечасног утицања и кршења стручних критеријума и стандарда у вршењу академских послова представљају најгрубљу повреду правила академског понашања;
- 3.4.6. Морално неприхватљиво понашање јесте свако непоштовање утврђених правила и стандарда, деловањем или пропуштањем да се делује, којим се компромитује академска заједница.

3.5. Друштвена мисија

- 3.5.1. Чланови академске заједнице учествују у друштвеном и политичком животу као и сви грађани, али свој лични ангажман усклађују са обавезама према студентима, настави и интересима академске институције;
- 3.5.2. Када иступају као приватна лица, чланови академске заједнице су дужни да онемогуће стварање утиска да то чине у име својих колега или академске институције;
- 3.5.3. Чланови академске заједнице не смеју злоупотребљавати академски ауторитет ради остваривања личних, породичних и политичких интереса;
- 3.5.4. Чланови академске заједнице у свим јавним наступима у којима представљају академску заједницу обавезни су на поступање у складу са највишим етичким и професионалним стандардима;
- 3.5.5. Морално неприхватљиво понашање јесте свако непоштовање утврђених правила и стандарда, деловањем којим се компромитује академска заједница, посебно понашање којим се злоупотребљава академски ауторитет ради остваривања личних, породичних или политичких интереса.

3. ПРИМЕНА КОДЕКСА ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ

- 4.1. На академске односе и понашање свих чланова академске заједнице која нису описана овим Кодексом могу се примењивати неписана правила и начела академских институција;
- 4.2. Покретање поступка због повреда Кодекса професионалне етике без основа, а ради наношења штете по углед и достојанство чланова академске заједнице, сматра се злоупотребом Кодекса професионалне етике;
- 4.3. Чланови академске заједнице Универзитета у Нишу примењиваће овај кодекс у доброј намери, а злоупотреба овог Кодекса је основ за утврђивање одговорности;
- 4.4. Сви органи и тела Универзитета у Нишу и високошколских установа у његовом саставу, свако у оквиру своје надлежности, старају се о примени и унапређењу етичких стандарда на Универзитету.
- 4.5. Кршење правила Кодекса професионалне етике подлеже одговорности коју утврђује Комитет за професионалну етику Универзитета у Нишу.

5. КОМИТЕТ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНУ ЕТИКУ

- 5.1. Комитет за професионалну етику прати развој и примену етичких стандарда у земљи и свету, предлаже Сенату измене Кодекса професионалне етике, даје мишљење о свим питањима која се односе на етичност понашања у академској заједници, има саветодавну улогу у односу на органе и чланове академске заједнице, сарађује са органима који се баве питањима етике на другим универзитетима у земљи и окружењу, организује састанке, семинаре, расправе и скупове посвећене тумачењу, примени и унапређењу етичких стандарда на Универзитету.
- 5.2. Комитет за професионалну етику спроводи поступак утврђивања одговорности за повреду Кодекса професионалне етике.
- 5.3. Комитет за професионалну етику именује Сенат Универзитета.
- 5.4. Комитет за професионалну етику броји 15 чланова, од којих је по један члан са сваког факултета у саставу Универзитета, а 2 члана из реда студената Универзитета.
- 5.5. Мандат чланова Комитета за професионалну етику траје три године.
- 5.6. Комитет за професионалну етику из својих редова бира председника и заменика председника, на период од три године¹. Председник сазива седнице Комитета за професионалну етику, председава седницама и обавља друге послове у складу са овим актом. Заменик председника има права и обавезе председника Комитета за професионалну етику у његовом одсуству и помаже му у раду;
- 5.7. Комитет за професионалну етику има секретара. Секретара именује ректор из реда запослених у Стручној служби Универзитета. Секретар обавља административне послове за потребе Комитета за професионалну етику;
- 5.8. Комитет за професионалну етику одржава своје седнице према указаној потреби;
- 5.9. Потребан кворум за рад Комитета за професионалну етику је присуство две трећине чланова Комитета. Комитет професионалне етике доноси одлуке већином гласова од укупног броја чланова

¹ Одлука о изменама и допунама Кодекса професионалне етике од 11.10.2010. године

Комитета. Гласање је по правилу јавно. Комитет за професионалну етику може одлучити да се о појединим питањима изјашњава тајним гласањем²;

5.10. Седнице Комитета за професионалну етику су јавне. Ради заштите права на приватност или у другим случајевима за које Комитет оцени да су оправдани, може искључити јавност са седнице у потпуности или у мери у којој оцени да је то потребно.

6. ПОСТУПАК ЗА УТВРЂИВАЊЕ ОДГОВОРНОСТИ ЗА ПОВРЕДУ КОДЕКСА ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ

6.1. Поступак пред Комитетом за професионалну етику покреће се предлогом.

6.2. Предлог може поднети сваки члан академске заједнице. Предлог може поднети свако пунолетно лице које сматра да је понашањем неког члана академске заједнице извршена повреда Кодекса професионалне етике.

6.3. Предлог се упућује Комитету за професионалну етику и садржи: назив Комитета за професионалну етику, име, презиме и адресу члана академске заједнице против кога се подноси предлог, прецизан опис понашања за које се сматра да представља повреду Кодекса професионалне етике, конкретне околности случаја, место, време и начин извршења, као и доказе којима се поткрепљују наводи из захтева, име и презиме предлагача.

6.4. Непотписани предлози се не узимају у разматрање.

6.5. Предлог прелиминарно разматра Комитет за професионалну етику. Уколико Комитет за професионалну етику нађе да не постоје услови за вођење поступка за утврђивање одговорности за повреду Кодекса професионалне етике или постоји основ за неку другу врсту одговорности, обуставиће поступак и о томе обавестити предлагача².

6.6. Комитет за професионалну етику одређује Веће од 5 чланова, по једног из сваког научног поља, на предлог одговарајућих научно - стручних већа и уметничко-стручног већа Универзитета у Нишу³. Веће спроводи поступак у првом степену.

6.7. Веће доставља предлог члану академске заједнице против кога је предлог поднет најкасније до 15 дана од дана утврђивања постојања услова за покретање поступка у првом степену од стране од стране Комитета за професионалну етику и оставља му рок од 10 дана да се изјасни по поднетом предлогу. Већеписменим путем обавештава Наставно-научно веће високошколске установе у којој је запослен члан академске заједнице против кога је поднет захтев за утврђивање повреде Кодекса професионалне етике најкасније до 15 дана од

² Одлука о изменама и допунама Кодекса професионалне етике од 11.10.2010. године

³ Одлука о изменама и допунама Кодекса професионалне етике од 07.07.2014. године

дана утврђивања постојања услова за покретање поступка у првом степену од стране Комитета за професионалну етику. Наставно-научно веће у року од 30 дана доставља мишљење. По истеку наведеног рока за достављање мишљења Наставно-научног већа, Веће заказује усмену расправу на коју позива предлагача, противника предлагача, сведоке и друга заинтересована лица⁴.

- 6.8. Расправу отвара председавајући Већа који проверава да ли су уредно позвана сва лица која треба да присуствују расправи и да ли су присутна. Расправа се може одржати у одсуству једне или обе странке, уколико су уредно позване. Расправа започиње наводима предлагача и противника предлагача, затим се изводе докази (аслушае сведока, читање писмена и др). Свакој од странака мора се омогућити да се изјасни о наводима друге странке у поступку. Председавајући Већа се стара да се изнесу све чињенице и изведу сви докази који су од значаја за доношење одлуке. Чланови Већа такође могу постављати питања странкама и сведоцима. По окончању доказног поступка, приступа се идентификовању релевантних чињеница и процени да ли има елемената повреде Кодекса професионалне етике, процени тежине повреде и изрицању одговарајуће мере. Расправа, по правилу, има једно рочиште. Уколико Веће процени да се сви докази не могу извести на једном рочишту, може заказати ново рочиште.
- 6.9. Када сви релевантни докази буду изведени, председавајући Већа позива предлагача и противника предлагача да дају завршну реч, након чега објављује да је расправа закључена. По закључењу расправе, Веће се повлачи ради доношења одлуке. Уколико утврди да противник предлагача није учинио повреду Кодекса професионалне етике Веће доноси одлуку којом констатује да није учињена повреда, те се противник предлагача ослобађа одговорности. Ако Веће нађе да у понашању противника предлагача има елемената повреде Кодекса професионалне етике, разматра тежину повреде и у односу на степен тежине повреде Кодекса професионалне етике оглашава противника предлагача одговорним за учињену повреду и изриче му одговарајућу меру.
- 6.10. Веће је дужно да у року од 30 дана изради одговарајућу одлуку и достави је странкама. Одлука садржи: увод, изреку, образложење и поуку о правном леку.
- 6.11. Предлагач и противник предлагача могу изјавити приговор против одлуке којом нису задовољни. Приговор се подноси Комитету за професионалну етику у року од осам дана од дана достављања одлуке Већа. Комитет за професионалну етику доставља приговор другој странки и оставља јој рок од пет дана да се изјасни о приговору.
- 6.12. О приговору одлучује Комитет за професионалну етику у пуном саставу, без расправе. Неблаговремени и недозвољен приговор се одбацује. Неоснован приговор се одбија. Уколико нађе да је приговор основан, Комитет за професионалну етику може да усвоји приговор и укине одлуку Већа против које

⁴ Одлука о изменама и допунама Кодекса професионалне етике од 07.07.2014. године

је уложен приговор, а предмет врати Већу које ће у поновљеном поступку отклонити чињеничне недостатке или повреде процедуре. Комитет за професионалну етику може преиначити побијану одлуку уколико нађе да су утврђене чињенице у одговарајућој процедури, али изречена мера не одговара утврђеном чињеничном стању.

6.13. Поступак пред Комитетом професионале етике је бесплатан. Свака странка сноси своје трошкове.

7. МЕРЕ КОМИТЕТА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНУ ЕТИКУ

7.1. Комитет за професионалну етику може изрећи следеће мере:

- 1) јавну опомену,
- 2) јавну осуду изречену на седници Сената и
- 3) јавну осуду саопштену преко средстава јавног информисања и на WEB страници Универзитета;

7.2. О изреченим мерама за повреде Кодекса професионалне етике Комитет за професионалну етику води евиденцију. У Евиденцију о изреченим мерама уноси се име и презиме лица против кога је изречена мера, високошколска установа у којој је запослен, врста повреде Кодекса професионалне етике, изречена мера и датум доношења одлуке.

8. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Кодекс професионалне етике Универзитета у Нишу ступа на снагу и примењује се осмог дана од дана објављивања у «Гласнику Универзитета у Нишу».

Ступањем на снагу Кодекса професионалне етике престаје да важи Кодекс професионалне етике Универзитета у Нишу СТУ Број 8/16-01-006/07-003 од 28.09.2007. године и Правилник о раду Етичког комитета Универзитета у Нишу СТУ Број 8/16-01-006/07-004 од 28.09.2007. године.